

T.C.
ADALET BAKANLIĐI
ULUSLARARASI HUKUK VE DIŐ
İLİŐKİLER
GENEL MÜDÜRLÜĐÜ

SÖZLEŐMELER BÜROSU

Türkiye İle Almanya Arasında
Hukuki Ve Ticari
Konularda Adli Yardım Sözleşmesi

1. — TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE ALMANYA DEVLETİ ARASINDA HUKUKİ VE TİCARİ MEVADDI ADLIYEE MÜTEKABİLİYE MÜNASEBATI MÜTEKABİLEYE DAİR MUKAVELENAME

İmza Tarihi	: 28—Mayıs—1929
İmza yeri	: Ankara
Kanun layihasının tevdi tarih	: 15—Mart—1930
Müzakere tarihi	: 15—Mayıs—1930
Kabul tarihi	: 15—Mayıs—1930
Kanun Numarası	: 1622
Resmî Gazete yayım ve ilânı	: 4—Haziran—1930
Resmî Gazetenin sayısı	: 1511
Düştur Numarası	: 111. Tertip 11. cilt. 470. s

Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya Devleti, Türk tebaasının Almanya'da ve Alman tebaasının Türkiye'de mevaddı hukukiye ve ticariyede himayeyi adliyesini ve keza iki memleket adliye daireselerinin yekdiğerine karşı ifası ile mükellef oldukları muaveneti mütekabileyi tanzim etmek arzusunda bulduklarından bu bapta bir mukavele akdine karar vermişler ve murahhasları olmak üzere,

Türkiye Reisicumhuru :

Sabık Hariciye Müsteşarı ve Tokat Mebusu Ali Şevki Beyferdi ve Almanya Devleti Reisi :

Almanya Devletinin Türkiyede Fevkalade Büyük Elçi ve murahhası olan Herr Rudolf Nadolny Cenapları,

ve Almanya Devletinin Müşaviri Hassı sıfatını haiz İzmir birinci sınıf Jeneral Konsolosu Herr Wilhelm Padel'i intihap etmişlerdir.

Bu murahhaslar haiz oldukları selahiyetnameleri yekdiğerine irae ederek usulüne muvafık bulduktan sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır.

FASIL — 1.

HİMAYEİ ADLİYE

Madde 1 (1), — Akit Devletlerden her birinin tebaası diğèrinin toprağında şahıs ve mallarının adli himayesi hususlarında tebaai mahalliyenin tabi oldukları aynı muameleden müstefit olacaklardır.

(2) — Bu hususta mahkemelere serbestçe müracaat edecekler ve tebaanın tabi olduğu aynı merasim ve şeraitle ikamie dava edebileceklerdir.

Madde 2 — (1) — Akit Devletlerden biri mahakiminde müddei veya dahili dava olan bu devletlerden birinin tebaası bunlardan birinin arazisi dahilinde ikâmetgâh sahibi olmak şartıyla gerek ecnebilik sıfatlarından gerek mahkemesine müracaat ettiği memlekette ikametgâhı veya meskeni bulunmamasından naşi her ne nam ile olursa olsun bir gûna kefalet itası veya teminat akçesi tevdi ile mükellef tutulmayacaktır.

(2) — Aynı kaide masarifi muhakemenin temini için müddei veya dahili dava olanlardan talep edebilecek tediye hakında da caridir.

Madde 3 — (1) — Gerek ikinci madde, gerek davanın ikâme edilmiş olduğu memleketin kanunları hükmünce kefaletten, teminat akçesinden veya tediye muaf olan müddei ve yahut dahili dava aleyhine harç ve masarifi muhakemeye müteallik olarak Akit Devletlerden birinin toprağında verilmiş olan hükümler diğèr devletin selahiyettar dairesince meccanen lâzımüttenfiz olacaktır.

(2) — Bu husustaki talep diplomasi tarikiyle vuku bulabilecek ve yahut alakadar taraftan doğrudan doğruya selahiyettar daireye irsal edilebilecektir.

(3) — Aynı kaide dava masarifi miktarını bilahare tayin eden âli mukarrerat hakkında da caridir.

Madde 4 — (1) — Üçüncü maddede mevzu bahis olan harç ve masraflara müteallik kararların mahkumünaleyhin bilahere vaki ola-

çak müracaatı müstesna olmak üzere tarafeynin istimama haçet olmaksızın takibatı icariyenin vaki olduğu memleketin kanunlarına tevfikân lâzımüttenfiz olduğu beyan edilecektir.

(2) — Tenfiz talebi hakkında karar ittihaz etmek için selahiyettar olan daire aşağıdaki hususları tetkik ile iktifa edecektir:

a) — Mahkumiyet kararının sâdır olduğu memleketin kanununa nazaran kararı mezkûrün kaziei muhkeme halini iktisap edip etmediği,

b) — Kararı mezkûrun fikrai hükmiyesinin talep eden devletin yası veya şehbenderi memuru canibinden veyahut bir devlete veya matlubunminh devlete mensup muhallel bir mütercim canibinden musaddak matlubunminh devletinin lisanında yazılmış bir tercümesinin merbut bulunup bulunmadığı,

(3) — 2 a bendinde dermeyan edilen şartın tahakkuk için talep eden devletin selahiyettar olan dairesinin kararının kaziei muhkeme halini iktisap ettiğini mübeyyin olarak bir beyanname vermesi kâfidir. Bu dairesinin selahiyeti mezkur devlet adıyla idaresinin en büyük memuru canibinden tasdik edilecektir. Anıfüzzikir beyanname ile, tasdikname (2 b) bendinde münderiç kaideye tevfikân tercüme edilmiş olmak lâzımdır.

(4) — Alakadar tarafın dahi talep etmesi şartıyla tenfiz talebname üzerine karar vermek için, selahiyettar daire (2 b) bendinde işaret olunan beyana tercüme ve tasdika ait masraflar miktarını taktir edecektir. Mezkûr masraflar dava masrafları hükmünde ad ve itibar olunacaktır.

Madde 5 — Âkid devletlerden birinin tebaası diğer devletin toprağı üzerinde işbu devlet tebaasının tabi olduğu şerait dahilinde meccanen müzahereti adliyyeye nail olacaklardır.

Madde 6 — 1) — Fakru zaruret şehadetnamesi, müstedinin mutat meskeni yahut böyle bir meskeni olmadığı taktirde meskeni hazırı devairi tarafından ita edilmek lâzımdır.

(2) — Eğer müstedi, meccanen müzahereti adliye talebinin vaki olduğu memlekette sakin değilse fakrû zaruret şehadetnamesi işbu vesikanın ibraz edilmesi icap eden memleketin siyasi veya şehbenderi memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

(3) — Eğer müstedi Âkid Devletlerden birinin toprağı üzerinde

sakin değilse, mensup olduğu devletin selahiyettar siyasi veya şehbenderi memuru tarafından verilen bir şahadetname, kâfidir.

Madde 7 — (1) — Eğer müstedi meccanen müzaheretü adliye talebinin vaki olduğu memlekette sakin ise, selahiyettar daire, fakrî zaruret şahadetnamesini vermek için mensup olduğu memleketin devairinden merkumun mali vaziyeti hakkında malumatı muktaziye istihsal edebilecektir.

(2) — Meccanen müzaheretü adliye talebi üzerine karar vermekle mükellef daire kendisine ibraz olunan şahadetname ve beyannameleri ve malumatı selahiyetlerinin hududu dahilinde murakabe ve muktazi olduğu derece tenevvür için malumatı mütemmim haiz ve istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde 8 — Akid Devletlerden birinin selahiyettar dairesi tarafından müzaheretü adliyeden istifadesi kabul edilen taraf aynı davaya müteallik olarak işbu mukavele ahkâmına tevfikân diğer makamı adliyesi huzurunda icra edilmiş olan bilcümle usule müteallik hususatta keza bu haktan istifade edecektir.

FASIL — 2.

ADLIYE DAİRELERİNİN MÜTEKABİL MÜZAHERETİ

Madde 9 — (1) — Hukuki veya ticari hususlarda Akid Devletlerden birinin dairelerinden sadır olup diğerinin toprağı üzerinde bulunan eşhasa tebliğ edilmesi lâzım gelen evrak, talep eden devlet konsolosluğunun matlubunminh devlet canibinden gösterilecek daireye göndereceğı bir taplename üzerine, tebliğ edilecektir. İrsal edilen varakayı, ısdar eden daireyi, tarafeyn isim ve sıfatlarını, mürselileyhin adresini, mevzu bahis varakanın mahiyetini mübeyyin olacak olan talepname matlubunminh devletin lisanından tahrir edilmek lâzım gelecektir. Tebliğ edilecek varakanın bir tercümesi 4. maddenin (2b) bendinde münderiç kaideye tevfikân musaddak olarak bu talepnameye raptedilmiş olacaktır.

(2) — Talepname kendisine gönderilmiş olan daire tebliğ icra edildiğini veyahut tebliğ mâni olan hâdiseyi irae eden vesikayı konsolosa irsal edecektir. Mahallen ademî selahiyet takdirinde mezkûr daire talepnameyi selahiyettar olan daireye re'sen irsal edecek ve bundan konsolosu derhal haberdar eyleyecektir.

Madde 10 — (1) — Tebliğ matlubunminh devletin selahiyettar dairesi marifetiyle icra edecektir. İkinci fıkrada beyan edilen ahval müstesna olmak üzere, bu daire, evrakı mürselileyh tebellüğe amade olduğuna beyan ettiği taktirde tebliğati yalnız varakanın tevdiî suratinde icra etmekle iktifa edecektir.

(2) — Talep eden daisenin talebi üzerine tebliğ matlubunminh daire canibinden dahilî kanunda tebliğati mümasile için muayyen şekillerde yahut, kendi kanununa muhalif olmadıkça, bir şekli mahsusta icra edilecektir.

Madde 1 — Tebliğatin icra edilmiş olduğu ya mürselileyhin müverrah ve musaddak bir makbuzu veya matlubunminh olan devlet dairesinin tebliğın ne şekilde ve hangi tarihte vuku bulduğunu mübeyyin bir şahadetnamesi ile ispat olunur.

Madde 12 (1) — Hukuki veya ticari hususlarda Akid Devletlerden birinin adliye dairesi, kendi kanunları ahkâmına tevfikân, diğer devletin selahiyettar dairesine, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin, gerek diğer adli muamelelerin icrasını talep için istinabe ile müracaat edebilecektir.

(2) — İstinabe varakası talep eden devletin şebbenderi tarafından matlubunminh devletin tayin edeceği daireye irsal edilecektir. Mezkûr varakaya, talep eden devletin diploması veya şebbenderi bir memuru canibinden veyahut işbu devletin veya matlubunminh devletin lisanında yazılmış, bir tercümesi merbut bulunacaktır.

(3) — İstinabenin gönderildiği daire istinabenin icrasını mübeyyin veya icraya mani olan sebebi müşîr varakayı şebbendeye irsal edecektir. Mahallen ademî selahiyet halinde bu daire istinabeyi selahiyettar daireye irsal ile keyfiyetten konsolosu derhal haberdar eyleyecektir.

Madde 13 — (1) — İstinabe kendisine gönderilen adliye dairesi, kendi memleketi dairesinde sâdır olan bir istinabenin icrası için istimal edeceği aynı müeyyideleri istimal ederek istinabeyi ifaya mecbur olacaktır. Hali münazada olan tarafeynin şahsen icabeti mevzubahis olduğu taktirde mezkûr müeyyidelerin tatbiki mecburi değildir.

(2) — Bu hususta talep edilecek usule gelince, matlubunminh daire istinabeyi icra ederken kendi memleketinin kanunlarını tat-

bik edecektir. Mamafih talep eden devletin bir şekli mahsusada icraya müteallik talebi, mezkür şekil, matlubunminh devletin kanununa muhalif olmamak şartıyla, kabul ve infaz edilecektir.

(3) — Talep eden daire, eğer isterse, alâkadar tarafın hazır bulunabilmesini temin için istinabenin ne zaman ve nerede ifa edileceğinden haberdar edilecektir.

Madde 14 — Konsolos tarafından talep olunan tebliğatin ifasından, yahut konsolos tarafından irsal edilen istinabenin icrasından tevelliit edebilecek biçimle müşkülât diplomasi tarikiyle halolunacaktır.

Madde 15 — Ya bir tebliğin, yahut bir istinabenin icrası kendi toprağında vâki olacak devlet bunları hukuku hükümranisine, emniyetine veya nizamı ammeye hâlel iras edecek mahiyette görürse mezkür icra reddedilebilir. Bundan maada bir istinabenin icrası evrakın mevsukiyeti tahakkuk etmez veya matlubunminh devletin toprağında bu icra kuvveti adliyenin vezaifi meyanına dahil olmazsa reddolunabilir.

Madde 16 — (1) — Tebliğatin ve istinabelerin icrası her ne mahiyette olursa olsun bir gûna harç ve masraf tediyesine mahal vermiyecektir.

(2) — Şu kadar ki, matlubunminh hükümet şahitlere ehlihibrelere verilecek tazminatın, şahitlerin tav'an ademi icabetinden naşi adliye memurlarının müdahalesini icap ettiren masarifin yahut tebliğatin veya istinabenin icrasında bir şekli mahsus tatbik edilmesinden mütevelliit masarifin iadeten tesviyesini talep eden hükümetten istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde 17 — (1) — Âkid Devletlerden herbiri diğer devletin toprağında bulunan tebalarına diplomasi ve şehbenderi memurları vasıtasıyla doğrudan doğruya ve hiçbir suretle cebri tazammun etmesizin tebliğat ifa ettirmek hakkını haizdir.

(2) — İstinabelerin icrasında da bu hüküm caridir.

(3) — İşbu maddenin tatbikatında müşkülât tahaddüs eylediği taktirde işbu mukavelenamenin 9 ve 12. maddeleri ahkâmına tevfiikan ifayı muamele olunacaktır.

Madde 18 — (1) — İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tas-

tasdiknameleri mümkün olduğu kadar sür'atle Berlin'de teati edilecektir.

(2) — Mukavelename tasdiknamelerin teatisinden itibaren üç ay sonra iktisabı mer'iyet edecektir. Akit Devletlerden biri veya diğeri tarafından feshedilebilecek, mamafih yevmi fesihden itibaren altı ay daha mer'i olacaktır.

Kararlarını tasdiken murahhaslar işbu mukavelenameyi imza ve mühürlemişlerdir.

Ankara'da 28/Mayıs 1929 tarihinde iki nüsha üzerine tanzim edilmiştir.

A. Şevki

Rudolf Nadolny
Wilhelm Padel